

Stappenplan voor Afvalscheiding en Recycling

Circulariteit ligt voor het oprapen!

November 2025

Inhoud

Inleiding

Afvalscheiding en Recycling: circulariteit ligt voor het oprapen	
<i>Omschrijving</i>	
<i>Doelgroep</i>	
<i>Connectie met de Duurzame Impact Strategie</i>	
<i>Deelnemers werkgroep</i>	
<i>Hoe start je met het gescheiden inzamelen van afvalstromen?</i>	

Deel 1: Voorbereiding en intern draagvlak creëren

<i>Stap 1: Afvalscan uitvoeren (nulmeting)</i>	
<i>Stap 2: Ambitie vaststellen</i>	
<i>Stap 3: Plan van aanpak schrijven</i>	
<i>Stap 4: Draagvlak creëren</i>	

Deel 2: Implementatie in de keten

<i>Stap 5: Interne inzameling organiseren</i>	
<i>Stap 6: Logistiek inrichten</i>	
<i>Stap 7: Verwerking van de afvalstroom regelen</i>	
<i>Stap 8: Inkoop afstemmen</i>	

Deel 3: Evaluatie en communicatie

<i>Stap 9: Resultaten meten en evalueren</i>	
<i>Stap 11: Continu verbeteren</i>	
<i>De aftekenlijst</i>	

Bijlage 1: De inzameling van hygiënepapier (tissues) in de praktijk

Deel 1: Voorbereiding en intern draagvlak creëren	12
<i>Afvalscan (nulmeting)</i>	12
<i>Ambitie vaststellen</i>	12
<i>Plan van aanpak schrijven</i>	12
<i>Draagvlak creëren</i>	13
Deel 2: Implementatie in de keten	14
<i>Interne inzameling</i>	14
<i>Logistiek en verwerking</i>	14
<i>Inkoop</i>	14

Deel 3: Evaluatie en communicatie	16
<i>Resultaten meten</i>	16
<i>Communicatie</i>	16
<i>Verbeterplan</i>	16

Bijlage 2: Wake-up call FM Circulair

Wake-up call FM circulair	17
Resultaten baseline	17
<i>Deelnemers en sectorverdeling</i>	17
<i>Kwaliteit van de data</i>	17
<i>Restafval per sector</i>	17
<i>Observatie</i>	17
Conclusies	17
Afvalscheiding in de FM Circulair community	17
1. Eenduidige data	18
2. Urgentie en zichtbaarheid	18
3. Betrek ketenpartners actief en zorg voor prikkels op de plek waar het werk plaatsvindt	18
4. Maak het makkelijk om het goed te doen	18
5. Zorg voor beloning en erkenning	18
Slotbeschouwing	18

Inleiding

Afvalscheiding en Recycling: circulariteit ligt voor het oprapen

Omschrijving

Afvalscheiding en recycling raakt veel vlakken binnen het facilitaire domein: van inkoop, tot schoonmaak tot afvaldienstverlening, en kan veel betekenen voor circulariteit. Toch zien we dat, ook bij koplopers, de stap van intentie naar actie rondom het thema afvalscheiding erg groot is. In een breed uitgezet onderzoek binnen de FM Circulair community hebben we als werkgroep een aantal inzichten opgedaan:

- De respons rate is laag: ondanks dat de community bestaat uit meer dan 60 organisaties met een sterke duurzaamheidsambitie, hebben slechts 12 bedrijven gegevens aangeleverd – waarvan een deel onvolledig. Het lijkt erop dat het thema afval niet hoog op de agenda staat of dat data niet beschikbaar is.
- De beschikbare data laten zien dat restafval nog altijd het grootste deel van de afvalstromen vormt (meer dan 60% in bijna alle sectoren). Dit lijkt erop te wijzen dat er nog veel kansen liggen om meer stromen gescheiden in te zamelen.

Deze twee inzichten bevestigen dat structurele reductie van (rest)afval alleen mogelijk is wanneer bewustwording, heldere data rapportage en samenwerking in de keten worden versterkt. Als werkgroep hebben wij hier een handreiking voor gemaakt: wij hebben een stappenplan ontwikkeld waarin het doen van een nulmeting, het stellen van ambities en het zorgen voor draagvlak binnen de organisatie kan leiden tot de reductie van restafval. Als verdiepingsslag hebben we het stappenplan uitgewerkt voor de inzameling van tissues (hygiënapapier). Door deze praktische route van bewustwording naar actie te delen hopen we samen stappen te kunnen zetten naar meer circulariteit en de vermindering van (rest)afval.

Onze oproep is helder:

- Maak dataverzameling, metingen en rapportages vanzelfsprekend;
- Creëer urgentie door transparantie en benchmarking - zowel binnen als buiten de organisatie;
- Betrek ketenpartners (intern: inkoop, gebruikers, bestuur, en extern: afvaldienstverlener, schoonmaak, catering) actief bij uitvoering en monitoring - samen sta je sterker;
- Vier vooruitgang en beloon teams en afdelingen die zichtbaar stappen zetten in afvalreductie.

Doelgroep

Dit stappenplan richt zich op Facilitair managers met een uitdaging of een ambitie op het gebied van het verbeteren van afvalinzameling en/of circulariteit. Ook medewerkers van duurzaamheidsteams die concreet willen bijdragen aan circulariteit, maar niet weten hoe, kunnen gebruikmaken van dit stappenplan.

Connectie met de Duurzame Impact Strategie

Betere afvalscheiding zorgt voor een vermindering van het restafval, waarbij er ook aandacht wordt besteed aan de waardevolle grondstoffen die zich mogelijk nog in het restafval bevinden. Door afvalscheiding op de werkvloer, waaronder ook hygiënapapier (ook wel tissues), worden eindgebruikers actief betrokken bij de duurzaamheidsinspanningen. De voor gebruikers zichtbare bijdrage aan circulariteit en duurzaamheid kan de betrokkenheid en loyaliteit van de eindgebruikers vergroten, wat een positief effect op de klant ervaring creëert (strategie 1 van de [Duurzame Impact Strategie Facility Management](#)).

Afvalscheiding helpt verborgen kosten voorkomen. Tissues is hierbij een goed voorbeeld van gebruiksgoederen die een waardevolle grondstof zijn. Door tissues gescheiden in te zamelen en te recyclen, kunnen ze worden verwerkt tot nieuwe producten. Dit verlaagt de kosten voor het verbranden van restafval en vermindert de noodzaak om nieuwe grondstoffen te winnen. Het organiseren van deze afvalstroom leidt tot kostenbesparing en levert een bijdrage aan de verduurzaming van de sector, zoals beoogd in deze strategie.

Deelnemers werkgroep

Warner Veldhuis (Milieu Service Nederland)

Willy van der Steen (Lyreco)

Franne Anema (Asito)

Sebastiaan Gunter (Facilicom Solutions)

Gosse Boomsma (Visio)

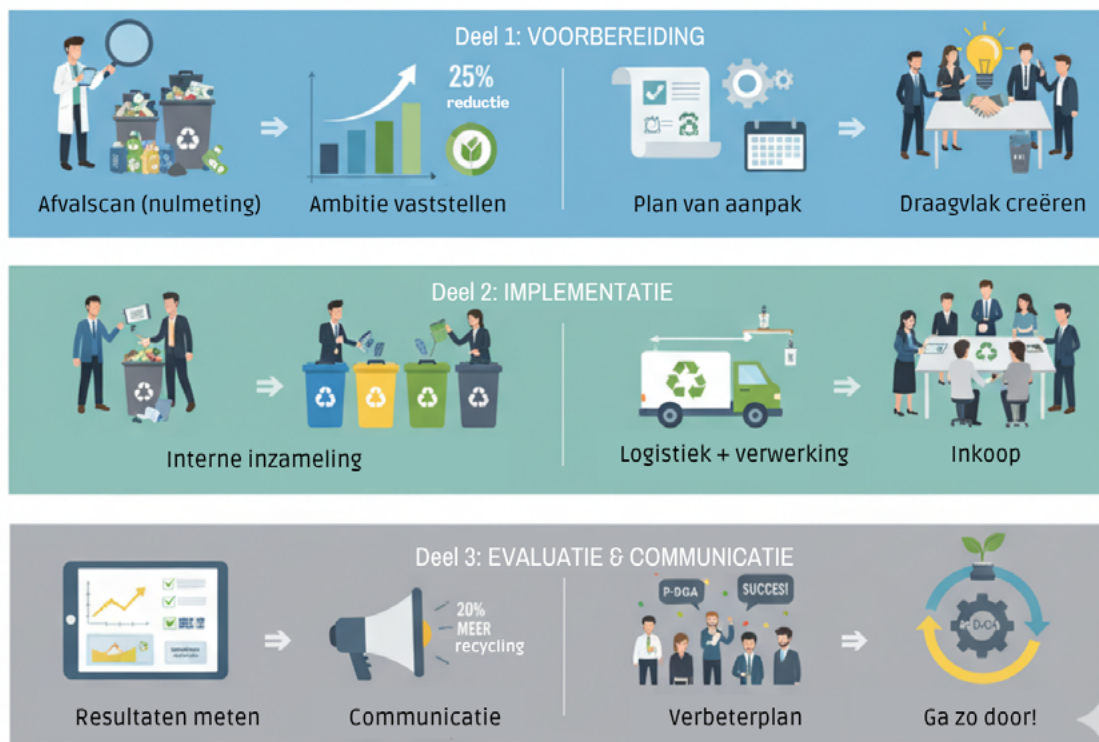
Vera Geling (Seenons)

Hoe start je met het gescheiden inzamelen van afvalstromen?

Afvalscheiding en recycling raakt veel vlakken binnen het facilitaire domein: van inkoop, tot schoonmaak tot afvaldienstverlening, en kan veel betekenen voor circulariteit. Om afvalscheiding en circulariteit te introduceren binnen het FM-domein, is samenwerking met alle stakeholders belangrijk. Dit stappenplan biedt een blauwdruk voor het introduceren van afvalscheiding en waar mogelijk het sluiten van een circulaire keten, met tissues als concreet voorbeeld uitgewerkt. De stappen die doorlopen worden voor het inzamelen en verwerken van tissues zijn ook toepasbaar op andere stromen waar je in de toekomst mogelijk tegenaan loopt.

Dit stappenplan helpt je bij het succesvol opzetten en implementeren van de inzameling van gescheiden afvalstromen binnen je organisatie. Het zorgt voor een duidelijk kader, een nulmeting, een gestelde ambitie en draagvlak. Maar ook voor de praktische handvatten om inzameling van gescheiden afvalstromen vorm te geven.

Succesvol opzetten en implementeren binnen je organisatie

Deel 1: Voorbereiding en intern draagvlak creëren

Deel 1 van het project richt zich op de interne voorbereiding en het vormgeven van het project. Hierbij is het vastleggen van de scope en verantwoordelijkheden en zorgen voor draagvlak cruciaal.

Stap 1: Afvalscan uitvoeren (nulmeting)

- **Doel:** Krijg inzicht in de huidige samenstelling van het (rest)afval en identificeer kansen voor verbetering en reductie.
- **Wat ga je doen:** Analyseer het type en de hoeveelheid afval per locatie en afdeling. Identificeer de meest vervuilde stromen en de 'quick wins'. Deze afvalscan kun je zelf uitvoeren, maar je kunt ook de hulp inschakelen van bijvoorbeeld je afvaldienstverlener.
- **Wie is verantwoordelijk:** Facilitair Management.
- **Wie draagt bij:** Afvaldienstverlener en/of externe experts (evt.).
- **Wat lever je op:** Een rapport over de huidige samenstelling van het (rest)afval, met mogelijke kansen voor verbetering.

Stap 2: Ambitie vaststellen

- **Doel:** Bepaal de doelen van het project, weet waar je naartoe werkt. Denk aan een reductie van het restafval met 25% of het apart inzamelen van één bepaalde afvalstroom. Stel ambities die gedragen worden door de organisatie.
- **Wat ga je doen:** Op basis van de resultaten van de nulmeting ga je de doelen vaststellen. Zorg ervoor dat de ambitie realistisch, meetbaar en in lijn is met de bredere (duurzaamheids)doelstellingen van de organisatie.
- **Wie is verantwoordelijk:** Facilitair Management.
- **Wie draagt bij:** Directie en duurzaamheidsafdeling.
- **Wat lever je op:** Een SMART geformuleerde ambitie of doelstelling. Zoals bijvoorbeeld een restafvalpercentage van 20% in 2030 en verlaging van absolute kilo's recyclebare stromen met 50%. Of als je echt ambitieus bent en richting zero waste wil gaan zijn de richtlijnen als volgt: gram restafval per medewerker per dag (meetmoment max 1 maand oud) bij < 1000 werkplekken 15 gram per unieke check in per dag > 1000 werkplekken 30 gram per unieke check in per dag. (bron: [Zerowastecertification](#)).

Stap 3: Plan van aanpak schrijven

Om te komen tot een plan van aanpak is het goed om in gesprek te gaan met je huidige partners, maar ook om in de markt te kijken wat er mogelijk is.

- Bekijk je huidige contracten: hoe zijn deze ingericht, is het mogelijk om nieuwe stromen toe te voegen binnen het bestaande contract? Is er ruimte om hierin af te wijken van de huidige partner?
- Ga in gesprek met je huidige of beoogde partners: wat kunnen zij betekenen in de ondersteuning, welke verantwoordelijkheden kunnen zij oppakken en kun je hier gedeelde verantwoordelijkheid nemen.
- Denk ook aan bredere ketenpartners zoals catering, schoonmaak en inkoop: welke rol zouden zij kunnen spelen in het behalen van de gestelde ambitie? Zet een ketensamenwerking op met de betrokken ketenpartners.

De implementatie van het plan hoeft je niet alleen te doen: efficiënte samenwerking vergroot de kans van slagen.

- **Doel:** Documenteer de strategie en de benodigde middelen om je ambitie te realiseren. Neem hierin ook de scope van het project mee: ga je het implementeren voor het hele bedrijf, of begin je met een pilot op een enkele locatie of afdeling? Pas hier je plan op aan. Ga in gesprek met ketenpartners om te onderzoeken wat hun rol zou kunnen zijn in het behalen van de gestelde ambitie.
- **Wat ga je doen:**
 - Stel een projectteam samen waarin rollen en verantwoordelijkheden afgestemd zijn. Dit projectteam gaat uitwerken wat er nodig is om de gestelde ambitie te behalen.
 - Beschrijf de project scope, de tijdslijn, budgettering en communicatiestrategie. Definieer de rollen en verantwoordelijkheden. Vergeet hierin niet de medewerkers op de vloer mee te nemen: maak het zo makkelijk mogelijk om het gewenste gedrag te laten zien.
 - Stel succescriteria op: wanneer is het plan geslaagd? Maak de criteria meetbaar zodat je er duidelijk op kunt sturen.
- **Wie is verantwoordelijk:** Projectteam

- **Wie draagt bij:** facilitair management, afval experts.
- **Wat lever je op:** Een goedgekeurd plan van aanpak met daarin de ambitie, de strategie, tijdslijn, budget, en verantwoordelijkheden.

Stap 4: Draagvlak creëren

- **Doel:** Zorg voor brede steun voor het project, van directie tot medewerkers op de werkvloer.
- **Wat ga je doen:**
 - Formuleer een businesscase waarin de voordelen van het project (zoals kostenbesparing en/of milieu-impact) omschreven staan.
 - Deel deze businesscase of presentatie met belangrijke stakeholders en besluitnemers. Wees je bewust van mogelijke verschillen op verschillende locaties en afdelingen.
- **Wie is verantwoordelijk:** Directie, bestuur, afdelingsmanagers, HR-afdeling, Facilitair Management, schoonmaak- en cateringpartners.
- **Wie is verantwoordelijk:** Projectteam.
- **Wie draagt bij:** Directie, bestuur, afdelingsmanagers, Facilitair Management, schoonmaak- en cateringpartners.
- **Wat lever je op:** Een interne presentatie of plan en de formele goedkeuring van de stakeholders.

Deel 2: Implementatie in de keten

De implementatie van het plan hoeft je niet alleen te doen. Ga in gesprek met je huidige afvaldienstverlener wat ze voor je kunnen betekenen, of ga op zoek naar een partner die zich specialiseert in de afvalstroom waar je mee aan de slag wilt gaan. Zij kunnen ondersteuning bieden op het gebied van interne inzameling, logistiek en verwerkingsmogelijkheden.

Stap 5: Interne inzameling organiseren

Het startpunt om te zorgen dat de specifieke afvalstroom daadwerkelijk en zonder vervuiling van andere stromen in de juiste bak terecht komt en zo hoogwaardig mogelijk verwerkt wordt, is de interne inzameling op de (werk)vloer.

- **Doel:** Zorg voor de juiste inzamelmiddelen op de juiste plekken, en zorg voor interne inzameling.
- **Wat ga je doen:**
 - Bepaal welke inzamelmiddelen er nodig zijn, en waar deze moeten komen te staan. Zorg voor voldoende capaciteit en toegankelijkheid op de plekken waar de afvalstroom voornamelijk vrijkomt. Kies uniforme afvalbakken en duidelijke, herkenbare pictogrammen. Raadpleeg bronnen om aan te sluiten bij uniforme kleurcodering.
 - Leg verantwoordelijkheden duidelijk vast: wie is waar voor verantwoordelijk? (Plaatsen inzamelmiddelen, legen van de bakken, schoonhouden van de omgeving, etc.)
 - Zorg ook voor voldoende inzamelmiddelen in de milieustraat achter de schermen.
- **Wie is verantwoordelijk:** Facilitair Management.
- **Wie draagt bij:** Facilitair medewerkers, schoonmaak, inkoop afdeling.
- **Deliverable:** Een overzicht van de benodigde afvalbakken, een plaatsingsplan en de inkoopfase van de inzamelmiddelen, en beschreven verantwoordelijkheden voor interne logistiek.

Stap 6: Logistiek inrichten

Als de stromen succesvol ingezameld zijn op de werkvloer, gaan de logistieke lijnen op de achtergrond een rol spelen. Wanneer, hoe vaak en door wie wordt de stroom opgehaald en verwerkt.

- **Doel:** Stroomlijn het transport van de ingezamelde afvalstroom naar de verwerkingslocatie.
- **Wat ga je doen:** Stem de ophaalroutes, -frequenties en -momenten vast met je gekozen dienstverlener. Denk ook aan de mogelijkheden van retourlogistiek: kan de leverancier van het product mogelijk ook de afvalstroom retour meenemen op de route?
- **Wie is verantwoordelijk:** Facilitair Management.
- **Wie draagt bij:** Facilitair medewerkers, (externe) afvalverwerker of logistieke dienstverlener.
- **Deliverable:** Afspraken over ophaalfrequenties, routes en verantwoordelijke partijen.

Stap 7: Verwerking van de afvalstroom regelen

- **Doel:** Zorg voor een correcte en zo hoogwaardig mogelijke verwerking van de ingezamelde materialen.
- **Wat ga je doen:** Ga op zoek naar partners die de afvalstroom op de meest milieuvriendelijke manier kunnen verwerken, of ga in gesprek met je huidige inzamelaar om meer te weten te komen over hun manier van verwerken. Voor de meest gangbare afvalstromen (PD, glas, papier/karton, etensresten) zijn de verwerkingsmethoden gestandaardiseerd en geoptimaliseerd. Als je aan de slag gaat met het inzamelen van een meer specifieke afvalstroom (koffiedik, tissues, hout, etc.) kan het interessant zijn om verschillende partijen te spreken om hun verwerkingsmethoden te vergelijken.
- **Wie is verantwoordelijk:** Facilitair Management.
- **Wie draagt bij:** Externe verwerkers, recycling specialisten.
- **Deliverable:** Een contract met een of meerdere afvalverwerking partners.

Soms ligt de verantwoordelijkheid voor stap 6 en 7 bij dezelfde partij: dan zorgt de verwerker ook voor de logistiek. In andere gevallen gaat het om twee verschillende partijen met elk hun eigen specialiteit. De verwerkende partij kan over het algemeen meedenken over de logistiek.

Stap 8: Inkoop afstemmen

- **Doel:** Zorg ervoor dat de inkoop van nieuwe producten bijdraagt aan het afvalreductiedoel, of (onderdeel is van) het gerecyclede product. Is het mogelijk om het product niet meer in te kopen? (Consuminderen)
- **Wat ga je doen:**
 - Kijk naar je gestelde ambitie doelstelling, zit daar ook een component bij dat raakt aan inkoop? Bijv. het minder inkopen van materialen (consuminderen), of andere materialen inkopen?
 - Stel criteria op voor duurzame inkoop, en onderzoek de mogelijkheid om het gerecyclede product zelf weer in te kopen om de cirkel te kunnen sluiten. Ga in gesprek met ketenpartners en de inkoopafdeling om doelstellingen.
- **Wie is verantwoordelijk:** projectteam
- **Wie draagt bij:** Inkoopafdeling, leveranciers.
- **Deliverable:** Aangepast inkoopbeleid en/of afspraken met leveranciers.

Deel 3: Evaluatie en communicatie

Om het project of de pilot af te ronden is het goed om stil te staan bij de resultaten. In de basis kijk je naar of de gestelde ambitie bereikt is, en of de criteria van succes behaald zijn. Worden de doelen aangepast, of de schaal vergroot?

Dit is ook een goed moment om de informatie die uit het project naar boven is gekomen te verzamelen en te onderzoeken of er nog kansen liggen, zowel binnen als buiten de organisatie.

Stap 9: Resultaten meten en evalueren

- **Doel:** Bepaal of de gestelde doelen (uit stap 2) zijn behaald op basis van de nulmeting bij de afvalscan (stap 1).
- **Wat ga je doen:**
 - Verzamel en analyseer de data (bijvoorbeeld data inzichten van afvalverwerkers) en vergelijk deze met de nulmeting. Kijk naar de gestelde succescriteria en bepaal of deze behaald zijn.
 - Op basis van deze informatie stel je een rapport op met advies: is het project succesvol verlopen en ga je het vergroten met meer locaties, vergroten met meer afvalstromen, of op een andere manier voortzetten?
- **Wie is verantwoordelijk:** Projectteam.
- **Wie draagt bij:** Directie en facilitair medewerkers.
- **Deliverable:**
 - Een evaluatierapport met data en een analyse van de behaalde resultaten ten opzichte van de nulmeting en de vastgestelde ambitie.
 - En een aantal aanknopingspunten om met de keten in gesprek te gaan over inkoop, gebruik en verwerking van materialen:

Stap 10: Communiceren en successen vieren

- **Doel:** Deel de behaalde resultaten met de hele organisatie en stimuleer de betrokkenheid.
- **Wat ga je doen:** Communiceer je geleerde lessen en resultaten van het project op een positieve en motiverende manier. Dit kan via interne kanalen zoals nieuwsbrieven, intranet of de jaarlijkse duurzaamheidsrapportage.
- **Wie is verantwoordelijk:** Projectteam.
- **Wie draagt bij:** Alle medewerkers, interne stakeholders, ketenpartners, externe partners.
- **Deliverable:** Een communicatiebericht, nieuwsbrief of presentatie om de resultaten te delen.

Stap 11: Continu verbeteren

Het succes van goede afvalscheiding valt of staat bij het beleggen van verantwoordelijkheid, monitoring en (positieve) communicatie. Geleerde lessen kun je meenemen in nieuwe projecten en doelstellingen.

- **Doel:** Borg de inzichten uit de evaluatie (stap 9) in nieuwe processen en zoek naar verdere optimalisatie. Plan - Do - Check - Act.
- **Wat ga je doen:** Evalueer de voortgang en de processen regelmatig. Blijf zoeken naar nieuwe afvalstromen die gescheiden kunnen worden en pas het beleid waar nodig aan. Zorg voor een cyclus waarin het thema structureel besproken wordt.
- **Wie verantwoordelijk:** Facilitair management, projectteam.
- **Wie draagt bij:** Facilitair management, projectteam, bestuur.
- **Deliverable:** Een jaarlijks plan voor verdere optimalisatie en een update van de beleidsdocumenten.

De aftekenlijst

Dit overzicht is te gebruiken om de voortgang te monitoren en verantwoordelijkheden vast te leggen zodat er geen stappen worden overgeslagen of blijven liggen. Pas het aan zodat het past binnen de huidige werkwijzen, of vul het aan waar aanvullingen gewenst zijn.

Tabel 1. Aftekenlijst

Wat	Wie is verantwoordelijk	Deadline
Interne voorbereiding		
Stap 1: Afvalscan		
Stap 2: Ambitie vaststellen		
Stap 3: Plan van aanpak		
Stap 4: Draagvlak creëren		
Implementatie		
Stap 5: Interne inzameling		
Stap 6: Logistiek		
Stap 7: Verwerking		
Stap 8: Inkoop		
Evaluatie en Communicatie		
Stap 9: Resultaten meten		
Stap 10: Communicatie		
Stap 11: Verbeterplan		

Bijlage 1: De inzameling van hygiënepapier (tissues) in de praktijk

Aan de hand van het stappenplan voor het gescheiden inzamelen van afvalstromen lopen we door de keten van hygiënepapier (ook wel tissues genoemd). Hoe zet je deze inzameling succesvol in gang, zorg je voor intern draagvlak en vind je de juiste partners om je hierbij te ondersteunen. Gebruik het als inspiratie, haal eruit wat nuttig is binnen de eigen organisatie, en pas het aan waar nodig.

Deel 1: Voorbereiding en intern draagvlak creëren

De interne voorbereiding is gelijk voor het introduceren van elke nieuwe afvalstroom, zo ook tissues. De nulmeting, de ambitie en het creëren van draagvlak gaan vooraf aan de implementatie.

Afvalscan (nulmeting)

- Inventariseer hoeveel tissues er worden ingekocht.
- Bekijk waar de meeste tissues vrijkomen: zoals bij toiletten of pantries.
- Keer een aantal zakken om: hoeveel tissues zitten er nog bij het restafval, en als tissues al gescheiden worden ingezameld, kijk dan wat er in zit, is het een schone stroom? Wat vind je terug in de stroom?

Ambitie vaststellen

- Wat wil je bereiken: hoeveel KG tissues wil je gescheiden inzamelen, zit er ook een inkoopdoel aan vast?

Plan van aanpak schrijven

Begin niet te groot: op welke locaties of afdelingen kun je het beste beginnen met de inzameling van tissues. Stel jezelf hierbij de volgende vragen:

- Deel je het pand met meerdere huurders waarbij facilitaire zaken extern geregeld worden, of is het pand in eigen beheer?
- Is er een locatie of afdeling die al intrinsiek gemotiveerd is, waar een medewerker of team verantwoordelijkheid wil/kan nemen?
- Wordt er op de locatie al afval gescheiden en is alles daar al op ingericht, of wordt er nog maar een enkele stroom ingezameld? Hoe meer stromen er al worden ingezameld, hoe makkelijker het is om een nieuwe stroom te introduceren.

Om de verwerking van tissues mogelijk te maken, is het goed om op de hoogte te zijn van de huidige stand van zaken:

- Wie is de huidige leverancier van tissues?
- Biedt deze leverancier een optie om tissues retour te nemen en te verwerken? Zijn er minimale hoeveelheden die moeten worden aangeleverd?
- Biedt je huidige afvaldienstverlener al opties voor het inzamelen en recyclen van tissues? WEPA en Tork staan bekend om de mogelijkheden om tissues te recyclen. Vaak werken zij alleen met hun eigen tissues, houd daar rekening mee.
- Welke plannen en structuren hebben zij al om je te ondersteunen?

Probeer waar mogelijk te varen op bestaande initiatieven, ondersteund door een afvaldienstverlener of sanitair leverancier.

Neem al deze punten mee in je plan van aanpak. Andere punten die terugkomen in je plan van aanpak zijn:

- De samenstelling van het projectteam, inclusief de verdeling van taken en verantwoordelijkheden.
- De gestelde ambitie en de daarbij horende strategie en succescriteria.
- De tijdslijn.
- Het budget en mogelijk ook de businesscase.

Draagvlak creëren

Neem het plan van aanpak mee in het creëren van draagvlak. Vertaal het plan van aanpak naar een overzichtelijke presentatie of business case. Zorg dat je de buy-in hebt van het management of het bestuur.

Interne draagvlak

Intern draagvlak ligt niet alleen bij bestuur en management, maar net zozeer bij medewerkers en gebruikers!

- Denk aan communicatie rondom de inzameling en maak duidelijk waar de inzameling van tissues aan bijdraagt.
- Maak het zo makkelijk mogelijk om het juiste gedrag te laten zien: plaats prullenbakken op de plek waar de tissues vrijkomen, en zorg voor communicatie over afval scheiden (zowel op de afdeling als bij de milieustraat).
- Kun je gebruikers meteen laten zien waar ze aan bijdragen door het circulaire product (de gerecyclede tissues) terug te laten komen op de werkvloer?

Deel 2: Implementatie in de keten

Interne inzameling

- Onderzoek waar de meeste tissues vrijkomen: meestal in toiletruimtes, pantry's of bedrijfsrestaurants. Dit zullen de belangrijkste locaties zijn om aparte afvalbakken te plaatsen.
- Om inzameling mogelijk te maken, zorg voor de juiste inzamelmiddelen, zowel op de werkvloer als in de milieustraat. Zijn er aparte bakken voor tissues, en is er bijvoorbeeld een balenpers in de milieustraat om de ingezamelde tissues zo klein mogelijk op te slaan.
- Tissues worden ingezameld in witte transparante zakken om visuele inspectie zo makkelijk mogelijk te maken.

Transparante zakken maken visuele inspectie mogelijk, waardoor de scheiding van afvalstromen eenvoudiger wordt tijdens de verwerking. Het voorkomt dat vervuilde of verkeerd ingezamelde afvalstromen (zoals voedselresten of ander restafval) de recycling verstoren.

Bij voorkeur worden de kleinere zakken handmatig gelegeerd in grotere rolcontainers (bijvoorbeeld van 240 of 660 liter) die ook van een transparante zak zijn voorzien. Dit voorkomt dat zakken tijdens verwerking opengeknipt moeten worden en verhoogt de verwerkingssnelheid en hygiëne.

Interne inzameling

Denk aan:

- Wie is verantwoordelijk voor het legen van de prullenbakken? Schoonmaak of een andere facilitaire partij?
- Zorg dat er rolcontainers (240 of 660 liter) beschikbaar zijn in de milieustraat. Je afvaldienstverlener of tissue partner kan hierbij ondersteunen.

Logistiek en verwerking

In afstemming met de inzamelaar wordt de frequentie van inzameling vastgesteld. Er wordt vaak gewerkt met op maat gemaakte ophaalschema's, afgestemd op het volume van afval per locatie.

Afhankelijk van de mogelijkheden van de inzamelaar worden meerdere stromen tegelijk ingezameld, zoals papier en karton, en wordt elke container met tissues geregistreerd om traceerbaarheid te waarborgen.

Let op: je kunt toegang vragen tot je eigen data inzichten bij je dienstverlener.

In het geval van tissues werkt de inzamelaar nauw samen met de verwerker. De verwerkende partij heeft de expertise in de efficiëntste manier van verwerken van de tissues tot nieuw hygiënapapier.

Inkoop

Ga in gesprek met je inkoopafdeling en de leverancier van de tissues over de mogelijkheden om gerecyclede tissues in te kopen.

De gerecyclede tissues worden via verschillende wegen op de markt gebracht:

- Bestaande inkoopkanalen van bedrijven, zoals raamcontracten met facilitaire leveranciers.
- Duurzame inkoop platforms, zoals:
 - duurzakamekantoorartikelen.nl
 - gespecialiseerde leveranciers van circulaire kantoorproducten

Het terugkopen van tissues is cruciaal om de cirkel te sluiten. Het draagt bij aan de circulaire economie: bedrijven dragen actief bij aan de circulaire economie door hun eigen afval als nieuwe grondstof terug te kopen in productvorm. En het draagt bij aan

duurzaamheidsdoelstellingen zoals CO2-reductie, en doelstellingen op het gebied van verantwoord inkopen. Ook in rapportage en regelgeving kun je de aankoop van circulaire producten opvoeren volgens ESRS en CSRD.

Deel 3: Evaluatie en communicatie

Op basis van de resultaten van de inzameling van tissues is het goed om het proces te evalueren: ben je tevreden met het proces, de partners en het eindresultaat? Betrek verschillende stakeholders zodat ook zij hun kijk op de zaak kunnen geven. Wil je het project groter uitrollen, of ga je het huidige proces eerst nog optimaliseren?

Resultaten meten

Kijk naar de gestelde ambitie en de daarbij horende succescriteria. Pak de data erbij en leg dit naast de beschreven ambitie. Wat is er wel of niet behaald? Is daar een verklaring voor te geven?

Schrijf een conclusie op basis van de behaalde resultaten en de succescriteria. Wat zijn de vervolgstappen? Is het project succesvol verlopen en ga je het vergroten met meer locaties, vergroten met meer afvalstromen, of op een andere manier voortzetten? Kijk hierin bijvoorbeeld ook naar de vervuilingsgraad van de ingezamelde stroom, of de efficiëntie in ingezamelde kilogrammen tissues.

Communicatie

Communiqueer intern en mogelijk ook extern over de resultaten en ervaringen. Circulariteit draait ook om het zichtbaar maken van wat al wel kan. Dit kan op een informele manier door resultaten te delen in de toiletruimtes, maar ook in de (interne) nieuwsbrief of bedrijfsbreed.

Verbeterplan

Op basis van de resultaten ga je aan de slag met het schrijven van een verbeterplan. Je kunt daarbij de Plan - Do - Check - Act methode gebruiken waarin je opschrijft wat je gaat doen, hoe je dit gaat bijhouden en controleren en hoe je daar vervolgens op gaat reageren. Pas het beleid aan waar nodig en betrek de juiste personen. Hoe ga je een volgende stap zetten richting circulariteit?

Zichtbaarheid en samenwerking

Het succes van circulariteit zit in zichtbaarheid en samenwerking

- Vergeet niet te communiceren over de samenwerking die je hebt opgezet om dit plan tot uitvoering te brengen. Dat kan zijn met interne teams, zoals inkoop en facilitair, maar kan ook extern zijn met je afval dienstverlener of met de tissue leverancier.
- Zet belangrijke stakeholders in het zonnetje die dit project tot een succes gemaakt hebben. Het blijft toch veelal mensenwerk.
- Zorg voor positieve communicatie: is er ruimte om anderen te inspireren om ook een stap richting circulariteit te zetten. Geleerde lessen, dingen die minder goed liepen kun je ook op een positieve manier delen.

Bijlage 2: Wake-up call FM Circulair

Wake-up call FM circulair

Wij zijn de werkgroep Afvalscheiding en Recycling en hebben in de afgelopen 2 jaar 30 contactmomenten gehad, variërend van fysieke overleggen en online sessies. Hieruit is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van Afvalscheiding en Recycling binnen de FM Circulair community. Binnen de FM Circulair community, een netwerk van ruim 80 organisaties die zich inzetten voor duurzame transformatie in facility management, is begin dit jaar gestart met een nulmeting rond afvalscheiding en de mogelijkheden om toe te werken naar het verminderen van restafval. Via een enquête werden bedrijven uitgenodigd hun afvaldata en ervaringen te delen. Doel was inzicht te krijgen in de huidige stand van zaken en kansen te identificeren om restafval te reduceren. Hoewel de verwachting was dat deze groep, bij uitstek georiënteerd op duurzaamheid en circulariteit, enthousiast zou meedoen, viel de respons tegen. We hebben op verschillende manieren meerdere reminders gestuurd. Van de 80 benaderde organisaties leverden slechts 12 bedrijven gegevens aan (waaronder leden van de werkgroep zelf), waarvan een deel bovendien onvolledig. Dit lage deelnamepercentage is teleurstellend en schetst een zorgwekkend beeld: als zelfs een vooruitstrevende community moeite heeft om data op te vragen en te delen, wat betekent dit dan voor de implementatie van adviezen en circulaire strategieën in de praktijk?

Resultaten baseline

Deelnemers en sectorverdeling

- Aantal deelnemende bedrijven: 12 (waarvan 10 volledig, 2 incompleet)
- Sectoren vertegenwoordigd: onderwijs (3), afvalsector (2), overheid (1), advies (1), catering (1), retail (1), facilitaire dienstverlening (1).

Kwaliteit van de data

- Verschillende bedrijven leverden geen kerngegevens aan (zoals bezoekersaantallen), waardoor berekeningen soms onvolledig bleven.
- Bij enkele organisaties kwamen opvallende verschillen naar voren in de hoeveelheid restafval per bezoeker per dag, variërend van 0,017 kg tot 0,17 kg.

Restafval per sector

- Afvalsector: 76,7% restafval (13.875 kg op 18.096 kg totaal)
- Catering: 64,8% restafval (12.000 kg op 18.516 kg totaal)
- Facilitaire dienstverlening: 62,1% restafval (117.228 kg op 188.712 kg totaal)
- Adviesbureaus/retail: gaven geen restafval op, of rapporteerden nulwaarden.

Observatie

Ondanks dat de dataset klein is, bevestigen de cijfers wat ook in praktijkervaringen binnen FM Circulair naar voren komt: restafval blijft dominant en structurele reductie vraagt om gedragsverandering, betere inzamelstructuren en samenwerking in de keten.

Conclusies

1. Lage betrokkenheid is het grootste obstakel. Zelfs binnen een duurzame community is deelname aan dataonderzoek geen vanzelfsprekendheid. Dit voorspelt ook uitdagingen bij implementatie van beleidsadviezen.
2. De kwaliteit van de data is beperkt. Onvolledige antwoorden en verschillen in interpretatie bemoeilijken een betrouwbare nulmeting.
3. Sectorale verschillen zijn groot. Sommige branches hebben al gestructureerde aanpakken (bv. distributie en schoonmaak), anderen leveren nauwelijks gegevens aan.
4. Restafval domineert nog steeds. In vrijwel alle sectoren vormt restafval >60% van het totaal, wat aangeeft dat er nog veel winst te behalen is.

Afvalscheiding in de FM Circulair community

Om de community (en uiteindelijk het bredere veld in Nederland) daadwerkelijk richting het actief verminderen van restafval te bewegen, zijn drie sporen essentieel: bewustwording, vereenvoudiging en beloning. We zien dat de volgende stappen gezet moeten worden om samen echt tot een vermindering van restafval te komen. De FM Circulair community is bij uitstek een geschikt startpunt gezien het gedeelde gevoel van noodzaak.

1. Eenduidige data

- Vanuit de afvaldienstverlening is eenduidige rapportage cruciaal. Het moet makkelijk zijn om data te ontvangen en inzichtelijk te krijgen. Ook als het een huurpand of gehuurde etage is.
- Voor bedrijven moet het eenvoudig zijn om deze data te analyseren en doelen op te kunnen stellen.

2. Urgentie en zichtbaarheid

- Publiceer een benchmark: wie levert data aan, en welke inzichten komen daaruit? Dit maakt de voordelen concreet zichtbaar.
- Organiseer een community-call of workshop waarin voorlopers hun resultaten delen. Sociale druk en inspiratie vergroten de motivatie om mee te doen.

3. Betrek ketenpartners actief en zorg voor prikkels op de plek waar het werk plaatsvindt

- Het behalen van doelstellingen kun je niet alleen: facilitaire dienstverleners en schoonmaakbedrijven spelen een sleutelrol bij goede scheiding. Train hen en maak afspraken over controle en rapportage.
- Betrek leveranciers en afvalinzamelaars; bied gezamenlijke oplossingen (bijv. retourstromen voor specifieke materialen).
- Zorg dat de (financiële) prikkel op de juiste plek zit: als de schoonmaak een rol krijgt in het goed scheiden van afval, kan dat ook een KPI zijn waarop ze beoordeeld worden.

4. Maak het makkelijk om het goed te doen

- Werk met praktische hand-outs en visuele tools (bijv. infographics van de route van zak naar container).
- Geef schoonmaakmedewerkers trainingen en richt verzamelpunten zo in dat scheiden vanzelfsprekend en eenvoudig is.

5. Zorg voor beloning en erkenning

- Geef deelnemende bedrijven een keurmerk of certificaat binnen FM Circulair, dat zij kunnen gebruiken in hun externe communicatie.
- Organiseer een jaarlijkse "Waste Hero Award" binnen de community voor het bedrijf dat de grootste stap heeft gezet.

Slotbeschouwing

De lage deelname aan dit onderzoek moet een wake-up call zijn. Het toont dat zelfs in een koplopers-community de vertaalslag van ambitie naar actie niet vanzelf gaat. Toch biedt dit ook kansen: door inzichtelijk te maken waar de obstakels liggen (tijd, moeite, onduidelijkheid), kunnen we gerichte interventies inzetten om de betrokkenheid te vergroten.

FM Circulair kan hier een voortrekkersrol innemen door kennis, formats en erkenning te bieden. Zo wordt duidelijk dat afval vermindering niet alleen een collectieve ambitie is, maar ook een haalbaar doel – mits iedereen meedoet.

Colofon

Initiatief en begeleiding:

Dit whitepaper is een product van de werkgroep Afvalscheiding en recycling van de community FM Circulair - een groep professionals uit verschillende organisaties (afvalverwerkers, opdrachtgevers, kennisinstellingen) die gezamenlijk aan dit thema werkt. De community wordt ondersteund door de Rijkswaterstaat-programma's VANG Buitenshuis en MVI, in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, en begeleid door PHI Factory.

Auteurs:

Warner Veldhuis (Milieu Service Nederland)

Willy van der Steen (Lyreco)

Franne Anema (Asito)

Sebastiaan Gunter (Facilicom Solutions)

Gosse Boomsma (Visio)

Vera Geling (Seenons)